

Valmistelija: ryhmäpäällikkö Hannu Savolainen
Kiertotalousratkaisut

18.3.2026 SYKE/2026/653

Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Ympäristövaliokunta tiistai 24.03.2026 klo 10.00 / O 22/2026 vp / Asiantuntijapyyntö
Asia: O 22/2026 vp Ajankohtaiskatsaus jätteenpolton ja kierrätystavoitteiden tilaan

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle jätteenpolton ja kierrätystavoitteiden tilasta. Keskitymme lausunnossamme ympäristövaliokunnan ennalta esittämiin näkökulmiin aiheeseen liittyen.

Jätteenpolttokapasiteetin nykytila ja kehitys

Suomessa poltetaan vuosittain Suomessa syntynyttä jätettä noin 4,5–6 miljoonaa tonnia. Suurin jäteluokka ovat erilaiset puujätteet, toiseksi suurin kotitalous- ja muut sekalaiset jätteet. Yhdyskuntajätettä poltetaan sekä jätteenpolttolaitoksissa (jätevoimala) että rinnakkaispolttolaitoksissa, joista säädetään ympäristönsuojelulaissa. Jätteenpolton kapasiteetti on kasvanut voimakkaasti 2010-luvulta lähtien. Taustalla on orgaanisen jätteen kaatopaikkasijoituskielto, johon vastattiin lisäämällä jätteiden lämpökäsittelyä.

Suomessa on 9 jätevoimalakokonaisuutta, joiden yhteenlaskettu polttokapasiteetti on noin 2,3 milj. tonnia yhdyskuntajätettä. Sen lisäksi laitokset käyttävät myös tukipolttoaineita. Jätevoimalat ovat yhtä yksityisesti omistettua laitospalvelua lukuun ottamatta alueellisten jäteyhtiöiden tai julkisomisteisten energiayhtiöiden omistamia. Rinnakkaispolttolaitoksia on 26, joista 17 on viime vuosina raportoinut polttaneensa jättepohjaisia kierrätyspolttoaineita tai muuta yhdyskuntajätettä. Ympäristölupien mukainen jätteenpolttokapasiteetti on yhteensä noin 1,1 milj. tonnia, mutta tyypillisesti laitokset käyttävät tästä vuosittain vain osan. Lisäksi nämä laitokset käyttävät puupohjaisia polttoaineita, kivihiiltä, maakaasua, turvetta ja öljyä. Ne ovat sekä yksityisessä että julkisessa omistuksessa ja sijoittuvat energiahuollon (16 laitosta) ja teollisuuden toimialoille (tärkeimpänä metsäteollisuus).

Jätteen osuus kaukolämmön tuotannon polttoaineista (sisältäen sekä jätevoimalat että rinnakkaispolttolaitokset) on viime vuosina ollut noin 9 %. Kuitenkin jätteenpolton merkitys kaukolämpöverkkojen lämmönlähteenä vaihtelee huomattavasti alueittain. Riihimäen, Hyvinkään ja Salon kaukolämpöverkoissa jätteenpolton osuus on noin 80 % tai enemmän.

Jätteiden kierrätystavoitteiden saavuttamisen nykytila erityisesti suhteessa polttoon

Suomen yhdyskuntajätteiden käsittelyssä suurimman murroksen sai aikaan orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto vuonna 2016. Sen jälkeen jätteitä ei ole sijoitettu kaatopaikalle enää lähes ollenkaan. Kaatopaikalle aiemmin sijoitetun jätteen käsittelyyn varauduttiin perustamalla jätteenpolttolaitoksia. Yhdyskuntajätteiden määrä on vähentynyt Suomessa useana vuonna peräkkäin. Samaan aikaan yhdyskuntajätteen kierrätysaste (kierrätyksen osuus kokonaisjättemäärästä) on ollut lievässä kasvussa viime vuosina. Vuonna 2024 osuus kasvoi 48 %:iin. Kierrätyksen lisääntymisen taustalla on useita tekijöitä, joista tärkein on kompostoidun ja mädätetyn biojätteen erilliskerätyn määrän ja biokaasulaitosten lukumäärän kasvu. Kuitenkin Suomella on vaikeuksia saavuttaa asetettuja tavoitteita, ja Suomi onkin rikkomusmenettelyssä ja saanut ennakkovaroituksen vuoden 2025 osalta.

Polttoon päätyvä sekajäte sisältää huomattavan määrän materiaalihyödyntämiseen kelpaavia jakeita. Nykyistä sekajätettä voidaan pitää ”kierrätyskelvottomana” vain joiltakin osin. Myös hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan seka- ja energijätteet sisältävät jättejakeita, jotka voitaisiin erilliskerätä ja ohjata kierrätykseen. Tällä hetkellä Suomessa yhdyskuntien sekajätettä ei pääsääntöisesti lajitella ennen polttoa. Lahden seudulla on käytössä Suomen ainoa kotitalouksien sekajätettä lajitteleva laitos. Lisäksi pääkaupunkiseudulla ja Oulun seudulla lajitellaan kaupan ja palveluiden sekä rakentamisen sekajätettä. Vantaan Energia suunnittelee parhaillaan yhdyskuntien sekajätteiden käsittelyyn esikäsittelylaitosta.

Jätteenpoltto ja kierrätysaste ovat kytköksissä toisiinsa. Nykyisessä sääntelytilanteessa polttokapasiteetti pyritään hyödyntämään maksimaalisesti, mistä kertoo vähentyneen kotimaisen sekajätteen korvaaminen tuonnilla. Jätevoimaloiden tulot koostuvat kolmesta lähteestä: lämmön ja sähkön myynnistä sekä porttimaksuista (jätteiden käsittelymaksu). Energian myynnin kannattavuus on korkea.

Kotimaisen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen nousu vaikuttaa jätteenpolttoon eri tavoin. Kun sekajätteen koostumus ja lämpöarvo muuttuvat, voi syntyä tarve polttaa nykyistä enemmän jätettä aiemman energiamäärän saamiseksi. Lisäksi poltettavan jätteen tuonti lisääntyy. Rinnakkaispoltoissa ja kaukolämmön tuotannossa muiden energialähteiden merkitys saattaa kasvaa, mutta polttoainevalintaan vaikuttaa myös polttoaineiden hinnat.

Jätevoimalayhtiöt pyrkivät maksimoimaan laitosten käyttöasteen varmistukseen investointien takaisinmaksun (jätevoimalat ovat kalliimpia kuin tavalliset CHP-laitokset) ja lämmön myynnistä saatavat tulot. Jätteiden saantia saatetaan pyrkiä varmistamaan porttihintoja laskemalla. Tällä olisi heikentävä vaikutus materiaalihyödyntämisen suhteelliseen hintaan ja houkuttelevuuteen jätteenkäsittelymuotona.

Jätteiden tuonti ulkomailta polttoon ja sen vaikutus kehitykseen

Vaarallisten jätteiden tuonti ja vienti EU:n sisällä on luvanvaraista toimintaa, jota seurataan, toimivaltaisena viranomaisena toimii Syke. Vaarallisten jätteiden vienti EU:n ulkopuolelle on kielletty. Jätesiiroissa vaaditaan viranomaisen lupa sekä kohdemaan että lähtömaan viranomaisilta. Suomessa jätteiden vientimäärät ovat pysynyt ennallaan, tuonti vaihdellut enemmän.

Jätesiirtoihin voi liittyä hankalia lieveilmiöitä, kuten alkuvuonna paljastuneet tiedot Italiasta tuotujen jätteiden tuojan mafiakytköksistä osoittavat. EU:n jätteesiirtoasetus pyrkii vähentämään laittomuuksia: jatkossa luvan saannin edellytyksenä on, ettei siirron kumpikaan osapuoli ole syyllistynyt laittomaan siirtoon tai muuhun ympäristön tai ihmisen terveyden kannalta laittomaan toimintaan viiden vuoden aikana. Toisaalta lainsäädännön muuttuessa jatkossa on suppeammat mahdollisuudet kansallisesti rajoittaa tuontia polttoon tai kaatopaikalle. Edellytysten täyttyminen vaatii eri perusteita kuin nykyisin, ja kapasiteetin riittävyys liittyvä tieto ratkaisevaa.

Jätepolttoaineiden tuonti kasvanut nopeasti vuodesta 2022 alkaen. Keskeisenä alkuperämaana on ollut Italia. Jätteiden tuonti ei suoranaisesti vaikuta Suomen kierrätysasteen lasketaan, mutta se saattaa välillisesti vaikuttaa tilanteessa, jossa polttolaitokset pyrkivät käyttämään polttokapasiteettia maksimaalisesti vähenevän yhdyskuntajättemäärän tilanteessa. Tällöin tuontijätteet saattavat korvata kotimaista jätettä, eikä polttolaitosten kilpailu jätteistä äidy liian voimakkaaksi. Kotimaisia jätteitä ohjautuisi suhteessa enemmän kierrätykseen.

Jätteenpoltto ja CCUS-tekniikan kehitys

Suomessa jätteenpolton päästöt eivät tällä hetkellä ole osa päästökauppaa. Jotkin jäsenmaat ovat kuitenkin sisällyttäneet jätevoimalat ETS:ään. Suomalaiset toiminnanharjoittajat kuitenkin valmistautuvat päästökaupan laajenemiseen pilotoimalla ja suunnittelemalla hiilidioksidin talteenottoa, hyödyntämistä ja varastointia (CCUS). NG Nordic Finland Oy pilotoi vuonna 2023 onnistuneesti hiilidioksidin talteenottoa jätteenpolton savukaasuista. Vantaan Energialla on esisuunnitteluvaiheessa Vantaa Carbon Capture-hanke (talteenottokapasiteetti noin 700 000 t CO₂, kustannusarvio 350 M€). Westenergy suunnittelee hiilidioksidin talteenottolaitosta, talteenottokapasiteetti noin 190 000 t CO₂.

CO₂:n talteenotto lisää polttolaitoksen kustannuksia, mutta investointi voi tulevaisuudessa kuitenkin olla kannattava vaihtoehto. Jätevoimala voisi välttää EU:n päästökaupamaksut talteenotolla ja varastoinnilla. On tärkeää muistaa, että päästökauppa koskee vain fossiilista hiiltä, ei biogeenistä, jota sekajätteen päästöistä on noin puolet. Jätevoimalayhtiö voisi saada lisätuloja CO₂:n myynnistä uusiutuvien polttoaineiden tai hiiltä korvaavien/sitovien tuotteiden valmistuksesta. CCUS-tekniikat vielä kalliita eikä esimerkiksi nykyinen päästöoikeuksien hinta riitä kannusteeksi käyttöönnotolle. EU:n ja kansallisen tason tukia ja/tai yksityistä rahoitusta tarvitaan investointien toteutumiseksi.

CCUS:n vaikutus kierrätysasteeseen epäselvä. Mekanismitähtää päästöjen hillintään, ei polton rajoittamiseen tai materiaalihyödyntämisen lisäämiseen.

Laskenta- ja tilastointimenetelmiin liittyvät haasteet EU-maiden välillä

Asukaskohtaisena yhdyskuntajätteen määränä mitattuna Suomi on tilastoissa keskikastia muihin EU-maihin verrattuna. Monissa muissa maissa asukaskohtainen yhdyskuntajättemäärä ei ole vähentynyt vuodesta 2013 vuoteen 2023 kuten Suomessa, jossa taloudellinen taantuma selittää kehitystä. Tietojen vertailtavuutta jäsenmaiden kesken heikentävät erot tilastoinnissa mm. liittyen tulkintoihin

yhdyskuntajätteisiin luettavista jätteistä (esim. turismi), tiedonkeruun ja laskennan tavoissa sekä rajauksissa.

Vuodesta 2022 lähtien EU:n uusilla laskentasäännöillä pyritään yhtenäistämään kierrätysasteen laskentaa jäsenmaissa ja varmistamaan, että vain aidosti kierrätetyksi tuleva jätemäärä voidaan laskea kierrätetyksi.

Lähteitä

Niemistö ym. (2026). Selvitys kierrätyksen edistämisen ja jätteenpolton hillinnän ohjauskeinoista: Lajittelun ja erilliskeräyksen normiohjauksen sekä jätteenpolton ja sen kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamisen tarkastelu. Ympäristöministeriön julkaisuja 4/2026. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-087-3>

Ramboll (2023). Jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan. Raportti työ- ja elinkeinoministeriölle. 21.3.2023.

KIVO (2025). Koostumustietopankki. <https://kivo.fi/ymmaramme/koostumustietopankki/>

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ryhmäpäällikkö Hannu Savolainen, erikoistutkija Hanna Salmenperä, ryhmäpäällikkö Tuuli Myllymaa, erikoissuunnittelija Heidi Pirtonen ja palvelupäällikkö Jenni Juslén.

Jakelu ymv@eduskunta.fi
Kopio kirjaamo@syke.fi

**Asiakirja: SYKE/2026/653-3 Asiantuntijalausunto, Ympäristövaliokunta tiistai 24.03.2026 klo 10.00 / O 22/2026
vp**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Hannu Savolainen, Suomen ympäristökeskus, luonnonvarojen
käyttö

